

Vědkyně na UPCE: Mezi vášní pro výzkum a překážkami

26.8.2026 - Zuzana Paulusová | Univerzita Pardubice

Potkáváme je každý den. V aule, v knihovně, ve frontě na oběd. Sedí vedle nás na přednáškách, vedou semináře, pracují v laboratořích. Vědkyně. Na Univerzitě Pardubice jsou napříč obory samozřejmou součástí akademického života. Přesto jich s rostoucí kariérní úrovní ubývá. Proč?

Na tuto otázku hledá odpovědi historička Veronika Lacinová Najmanová z Fakulty filozofické. Dlouhodobě sleduje, jak se ženy ve vědě prosazují, kde narážejí a co jejich profesní dráhu zpomaluje. *„Ženy se stále setkávají se stereotypy o tom, kdo se hodí pro vědeckou práci nebo zda mají dostatečné vlohy pro technické či přírodovědné obory. Zároveň často složitěji sladují práci s rodinným životem,“* popisuje.

Cesta k vědě

Její vlastní cesta k vědě přitom nebyla předem daná. Rozhodla se pro ni až v závěru magisterského studia, kdy začala uvažovat o doktorském programu. Důležitou roli sehrála její vyučující, historička Milena Lenderová. *„Byla pro mě zásadní inspirací – odborně i lidsky,“* říká.

Dnes se sama věnuje výzkumu každodennosti. Zkoumá, jak ženy v minulosti skutečně používaly antikoncepci, a opírá se přitom i o rozhovory s pamětnicemi. Právě konkrétní zkušenosti jí pomáhají doplňovat obraz historie, který v učebnicích často chybí. Sama se tak stává příkladem pro ostatní a píše konkrétní příběh ženy vědkyně. Podle ní jsou vzory a to, koho studující během studia potkávají, nesmírně důležité. *„Pokud studentky nevidí ženy ve vedoucích rolích, hůře si představují, že by se na podobnou pozici mohly dostat samy,“* vysvětluje.

Tomu odpovídají i statistiky. Zatímco ženy tvoří většinu absolventů vysokých škol, na vyšších akademických pozicích jejich podíl klesá. Na Univerzitě Pardubice je mezi akademiky přibližně 40 % žen, docentek je necelých 28 % a profesorek jen zhruba pětina. Podobný vývoj je patrný v celém Česku, které oproti jiným evropským zemím zaostává.

Kariéra vs. osobní život

„Nízké zastoupení žen ve vyšších akademických pozicích vnímáme jako neefektivní využití talentů a omezení diversity perspektiv, která je klíčová pro kvalitu výzkumu a inovací. Proto se zaměřujeme na vytváření transparentních a spravedlivých podmínek pro kariérní růst, nabízíme mentoring a další možnosti profesního rozvoje a rovněž podporujeme sladování pracovního a osobního života,“ vysvětluje vedoucí Oddělení HR Award Iva Hromádková. I proto univerzita přijala principy a hodnoty HR Award, na kterých rozvíjí otevřené a férové pracovní prostředí, čímž naplňuje principy rovnosti příležitostí a standardy HR Award.

Kritickým obdobím bývají roky, kdy se buduje vědecká kariéra a zároveň přichází osobní životní změny. Akademické prostředí na tuto situaci zatím reaguje jen omezeně – flexibilita i systémová podpora návratu po přerušení kariéry stále chybí.

„Největší odliv žen je jasně patrný v období po skončení doktorátu, proto se snažíme i naše aktivity směřovat na podporu akademiček v rané fázi kariéry a také podporovat sladování osobního a profesního života, které je pro ženy, jež v Česku stále tvoří naprostou většinu pečujících osob,

extrémně náročné,” doplňuje Iva Hromádková.

O tématu je potřeba mluvit

I kvůli prolomení bariér se Veronika Lacinová Najmanová, působící donedávna také v Oddělení HR Award, rozhodla téma otevírat i mimo odborné debaty. Na univerzitě se podílí na akcích k Mezinárodnímu dni žen a dívek ve vědě, organizuje diskuse i neformální setkání.

Letos například spolu s Oddělením HR Award připravili pub kvíz a setkání vědkyň napříč obory. *„Ukázalo se, že podobných příležitostí není mnoho. Přitom sdílení zkušeností může být velmi důležité,”* říká Lacinová Najmanová. Změna podle ní nepřijde sama. Nejde jen o jednotlivce, ale o prostředí jako celek – o to, jak jsou nastavena pravidla, jak funguje podpora i jaké vzory jsou vidět.

Sama se teď soustředí na vydání první monografie a rozvoj mezinárodní spolupráce. *„Chci dělat práci, která má smysl a přináší nové poznání,”* dodává. A snad i díky její práci a podobným příběhům bude jednou odpověď na otázku, proč je vědkyň ve vyšších pozicích méně, o něco jednodušší.

TEXT Zuzana Paulusová : FOTO Radek Plžík

Tento text vyšel v exkluzivním vydání časopisu Univerzity Pardubice MY UPCE, vydání č. 117 z května 2026, v tištěné i on-line podobě.

<https://www.upce.cz/vedkyne-na-upce-mezi-vasni-pro-vyzkum-prekazkami>